Lietas Nr. C30430315
Lietas arhīva Nr. CA-2044-16/34

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Rīgā, 2016.gada 10.oktobrī

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija šādā sastāvā:
tiesnese referente Svetlana Beļajeva,
tiesneši Lidija Pliča un Juris Freimanis,
ar sekretāri Marinu Buličevu,
piedaloties prasītājas SIA "Garantiju aģentūra" pilnvarotajam pārstāvim zvērinātam advokātam Normundam Šlitkem,
atbildētājas Latvijas Republikas Tieslietu ministrijas pilnvarotajam pārstāvim Gintam Ručevskim,
atklātā tiesas sēdē Rīgā, Brīvības bulvārī 34, izskatīja civillietu SIA "Garantiju aģentūra" prasībā pret Latvijas Republiku Tieslietu ministrijas personā par zaudējumu piedziņu, sakarā ar SIA "Garantiju aģentūra" apelācijas sūdzību par Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2016.gada 22.februāra spriedumu.

Motīvu daļa

[1.] 2015.gada 15.maijā Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesā saņemts maksātnespējīgās SIA "Garantiju aģentūra" prasības pieteikums pret Latvijas Republiku Tieslietu ministrijas personā par zaudējumu piedziņu, kurā, pamatojoties uz Satversmes 92.panta trešo teikumu un likuma "Par tiesu varu" 13.panta piekto daļu, lūgts: piedzīt no atbildētājas prasītājas labā zaudējumu atlīdzinājumu 56,92 *euro* apmērā.

[1.1.] Prasības pieteikumā norādīts, ka ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas tiesneses 2015.gada 13.februāra lēmumu atteikts pieņemt maksātnespējīgās SIA "Garantiju aģentūra" administratores maza apmēra prasības pieteikumu pret /pers. D/.

[1.1.2.] Par minēto lēmumu maksātnespējīgās SIA "Garantiju aģentūra" administratore iesniedza blakus sūdzību, kas ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas tiesneses 2015.gada 3.marta lēmumu atstāta bez virzības, uzdodot prasītājai samaksāt par iesniegto blakus sūdzību valsts nodevu 28,46 *euro* apmērā. Tiesneses lēmums nebija pārsūdzams.

[1.1.3.] Lai nodrošinātu prasības pieņemšanu, MSIA "Garantiju aģentūra" administratore valsts nodevu samaksāja.

[1.1.4.] Ar Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģijas 2015.gada 6.maija lēmumu apmierināta maksātnespējīgās SIA "Garantiju aģentūra" administratores blakus sūdzība un atcelts Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas tiesnese 2015.gada 13.februāra lēmums.

[1.2.] Ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas tiesneses 2015.gada 13.februāra lēmumu atteikts pieņemt maksātnespējīgās SIA "Garantiju aģentūra" administratores maza apmēra prasības pieteikumu pret /pers. E/.

[1.2.1.] Par minēto lēmumu maksātnespējīgās SIA "Garantiju aģentūra" administratore iesniedza blakus sūdzību, kas ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas tiesneses 2015.gada 3.marta lēmumu atstāta bez virzības, uzdodot prasītājai samaksāt par iesniegto blakus sūdzību valsts nodevu 28,46 *euro* apmērā. Tiesneses lēmums nebija pārsūdzams.

[1.2.2.] Lai nodrošinātu prasības pieņemšanu, maksātnespējīgās SIA "Garantiju aģentūra" administratore valsts nodevu samaksāja.

[1.2.3.] Ar Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģijas 2015.gada 27.aprīļa lēmumu apmierināta maksātnespējīgās SIA "Garantiju aģentūra" administratores blakus sūdzība un atcelts Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas tiesneses 2015.gada 13.februāra lēmums.

[1.3.] Tiek norādīts, ka Civilprocesa likuma normas neparedz par blakus sūdzību samaksātās valsts nodevas atmaksu, ja lēmums tiek atcelts (pretēji Administratīvā procesa likumam, kas paredz drošības naudu valsts nodevas vietā), proti, arī tiesas vai tiesneša kļūdas (i.e., nelikumīgas un prettiesiskas rīcības) gadījumā lietas dalībniekam ir jācieš zaudējumi samaksātās un neatlīdzinātās (neatmaksātās) valsts nodevas par blakus sūdzības iesniegšanu apmērā *(sk. Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas 2015. gada 23. aprīļa lēmuma lietā C28404813, PAC-0775/2015, 9. punktu)*. Jo vairāk, konkrētajā gadījumā ir konstatējama divkārša tiesneša kļūda - ne vien bez tiesiska pamata atsakoties pieņemt iesniegto prasību, bet arī tīši nepiemērojot imperatīvu tiesību normu - Civilprocesa likuma 43. panta pirmās daļas 10. punktu.

[1.4.] Atbilstoši 2014.gada 22.oktobra Tieslietu ministrijas valsts sekretāra vietnieces tiesu jautājumos I.Kucinas atbildes vēstulē norādītajam, izskatot prasītāja pārstāvja iesniegto sūdzību par tiesneša rīcību, ja prasītājam ar tiesneša rīcību ir nodarīts tiesību aizskārums, tam ir tiesības vērsties vispārējās jurisdikcijas tiesā. Speciālā regulējuma neesamība nevar būt šķērslis prasības celšanai par tiesību aizskārumam atbilstīgas atlīdzības noteikšanu.

[1.5.] Arī tiesībsargs ir norādījis, ka personai, gadījumā, ja tiesneša rīcības rezultātā civilprocesa laikā tam tiek nodarīts materiāls vai morāls kaitējums, persona var vērsties tiesā civilprocesuālā kārtībā.

[2.] 2015.gada 20.jūlijā Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesā saņemti atbildētājas paskaidrojumi, koros lūgts prasību noraidīt.

[2.1.] Paskaidrojumos norādīts, ka starp prasītāju un Latvijas Republiku nav bijušu līgumisku saistību, līdz ar ko jāizvērtē, vai ir notikusi pati par sevi prettiesīga darbība no Latvijas Republikas puses, kā rezultātā ir noticis prasītājas mantas samazinājums.

[2.2.] Atsaucoties uz Civilprocesa likuma 34.panta piekto daļu norādījusi, ka maksājums par blakus sūdzības iesniegšanu ir noteikts ar likumu, tādējādi secināms, ka tā nav un nevar būt pati par sevi prettiesīga darbība.

[2.3.] Ministrija norāda, ka valsts nodevas samaksas pienākums ir noteikts saskaņā ar likumu un ir uzskatāms par procesuālu pienākumu, ne zaudējumu. Arī Augstākā tiesa paudusi līdzīgu viedokli, atsaucoties arī uz Vladimiru Bukovski, kas norādījis, ka: „Jautājums par tiesu izdevumiem pieder procesuālām, bet ne materiālām tiesībām. (..) apšaubāma ir iespēja piemērot materiālo tiesību noteikumus procesuālām attiecībām" *(sk. V.Bukovskis. Civīlprocesa mācības grāmata. Rīga, 1933, 421.lpp.).*

[2.4.] Attiecībā uz prasītājas norādi, ka administratīvajā procesā pamatotas blakus sūdzības iesniegšanas gadījumā drošības nauda par blakus sūdzību tiek atmaksāta pretstatā civilprocesā noteiktajai valsts nodevai, ministrija norādījusi, ka, tā kā katrā no procesiem pastāv atšķirīgs procesa regulējums, atzīstams, ka tieši tā iemesla dēļ tie nav salīdzināmi.

[2.5.] Tieslietu ministrija vērsusi uzmanību uz apstākli, ka prasītāja nav pilnvērtīgi izmantojusi savu tiesību aizsardzību, nepārsūdzot Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas tiesneses 2015.gada 3.marta lēmumus (lietas materiāli Nr.3- 10/0063/5 2015.gads un Nr.3-10/0060/5 2015.gads),

tādējādi, neizmantojot savas tiesības pēc labas ticības, personai nevar būt pamattiesību aizskāruma no valsts puses.

[2.6.] Ievērojot minēto, ministrija uzskata, ka prasītājas izteiktais prasījums ir nepamatots un noraidāms, jo tiesāšanās izdevumi nav uzskatāmi par zaudējumiem, kā arī tie nav radušies valsts pašas par sevi prettiesiskas rīcības dēļ, tādējādi arī nesniedzot pamatu prasīt kaitējuma atlīdzību saskaņā ar Satversmes 92. panta trešo teikumu, jo nav saskatāms nepamatots tiesību aizskārums. Turklāt, neizmantojot savas procesuālās tiesības, ko tai sniedz Civilprocesa likums, pati prasītāja ir izvēlējusies veikt maksājumus, tādēļ vēl jo mazāks ir pamats prasītājai šobrīd prasīt jebkādu zaudējumu atlīdzību, neatstājot bez ievērības apstākli, ka prasītājas pārstāve ir arī zvērināta advokāte, kuras kvalifikācija ir prezumējama, tādēļ nepamatota ir atsaukšanās uz tiesas kļūdu savu tiesību nerealizēšanā.

[3.] Ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2016.gada 22.februāra spriedumu noraidīta SIA "Garantiju aģentūra" prasība pret Latvijas Republiku Tieslietu ministrijas personā par zaudējumu piedziņu.

[3.1.] Pirmās instances tiesa norādījusi, ka neskatoties uz to, ka Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas tiesnese s 2015.gada 3.marta lēmumos norādīts, ka tie nav pārsūdzami, tomēr saskaņā ar Civilprocesa likuma pirmās daļas 2.punktu, ja tiesas lēmums kavē lietas virzību, pirmās instances tiesas lēmumus var pārsūdzēt atsevišķi no tiesas sprieduma lietas dalībnieki, iesniedzot blakus sūdzību, līdz ar ko administratorei I.Kaniņai-Šlitkei bija tiesības pārsūdzēt minētos Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas lēmumus.

[3.1.2.] Ievērojot, ka prasītāja nolēmumus par lietas atstāšanu bez virzības nepārsūdzēja, atzīts, ka prasītājai nav pamats prasīt zaudējumu atlīdzinājumu citas tiesvedības ietvaros.

[3.2.] Attiecībā par prasītāja pausto viedokli, ka likumdevējs nav paredzējis par blakus sūdzību samaksātās valsts nodevas atmaksu, līdz ar to radot prasītājam zaudējumus, tiesa konstatējusi, ka drošības naudas vai valsts nodevas noteikšana pati par sevi nav uzskatāma par ierobežojumiem, kas nesamērīgi ierobežotu personas tiesības uz taisnīgu tiesu.

[3.2.1.] Atsaucoties uz Civilprocesa likuma 34.panta piekto daļu, pirmās instances tiesa atzinusi, ka likumā noteiktu pienākumu maksāt valsts nodevu nevar uzskatīt par prettiesīgu darbību, kas dotu pamatu saņemt zaudējumu atlīdzinājumu.

[3.2.2.] Pirmās instances tiesa pievienojusies atbildētājas paustajam viedoklim, ka šādu likumdevēja izšķiršanos, nosakot normatīvo regulējumu, nav pamata apšaubīt, ievērojot, ka normatīvā regulējuma noteikšana ir tikai likumdevēja prerogatīva, kuru realizējot, likumdevējs ārējā normatīvajā aktā aiz katra tajā ietvertā teikuma (normas) slēpj tiesībpolitisku gribu, kas vēlas sasniegt noteiktus mērķus, līdz ar ko pirmās instances tiesa atzinusi, ka saskaņā ar Satversmes 92.panta trešo teikumu, nav saskatāms nepamatots prasītāju tiesību aizskārums,

[4.] SIA "Garantiju aģentūra" iesniegusi apelācijas sūdzību par Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2016.gada 22.februāra spriedumu, pārsūdzot to pilnā apjomā un, lūdzot tiesu arī izvērtēt jautājumu par papildsprieduma taisīšanu jautājumā par atbildētājas paskaidrojumu adekvātumu (aicinājumu ignorēt jeb apšaubīt spēkā stājušos tiesas nolēmumu), kā arī tiesiskā regulējuma maiņas ierosinājumu (jautājumā par valsts nodevas aizstāšanu ar drošības naudu, iesniedzot blakus sūdzību par tiesas lēmumu).

[4.1.] Apelācijas sūdzībā norādīts, ka pirmās instances tiesas spriedums nav motivēts ne ar vienu tiesību normu, tiesību principu vai citu tiesību avotu, bet gan tikai ar tiesas ieskatu, tādējādi uzskatāms par nepamatotu, jo tiesa savu ieskatu var paust vien likumā strikti un imperatīvi norādītajos gadījumos, citos gadījumos strikti pakļaujoties likumam.

[4.2.] Tāpat pirmās instances tiesa nav ņēmusi vērā, ka nepārsūdzamais tiesas lēmums bija par iesniegtas blakus sūdzības atstāšanu bez virzības, proti, šāda lēmuma pārsūdzēšana būtu bezjēdzīga no zaudējumu mazināšanas viedokļa, jo arī par nākamās blakus sūdzības pieņemšanu būtu jāizlemj tam pašam tiesas sastāvam, kura ieskatā šī blakus sūdzība ir apmaksājama ar valsts nodevu. Nav vērtēts arī fakts, ka, nesamaksājot valsts nodevu par blakus sūdzību, tiesvedība var tikt izbeigta ar nepārsūdzamu nolēmumu.

[4.3.] Apstāklis, ka likumdevējs nav paredzējis par blakus sūdzības samaksātās valsts nodevas atmaksu konkrētās lietas ietvaros, neatbrīvo valsti no pienākuma atlīdzināt personai zaudējumus, ko tā cietusi tiesas kļūdaina lēmuma rezultātā.

[4.4.] Apelātora ieskatā tiesu nevēlēšanās saskatīt un atbilstoši juridiskajai tehnikai aizpildīt tiesību normu slēptos robus, kā arī risināt tiesību normu kolīzijas, nepiemērojot augstākai tiesību normai neatbilstošās tiesību normas, neliecina par neatkarīgas tiesu varas un attīstību līdz vispārpieņemtajam attīstīto valstu līmenim.

[5.] Atbildētāja iesniegusi rakstveida paskaidrojumus par apelācijas sūdzību, lūdzot to kā nepamatotu noraidīt.

[5.1.] Paskaidrojumos norādīts, ka pirmās instances tiesa ir konstatējusi lietas faktiskos apstākļus, novērtējusi pierādījumus atbilstoši savai iekšējai pārliecībai, secinājumus izdarījusi, pamatojoties uz lietā iesniegtajiem pierādījumiem, kā arī norādījusi pēc kurām tiesību normām vadījusies.

[5.2.] Norādīts, ka tiesību aizskārums, kas rada tiesības uz zaudējumu atlīdzību ir katra pati par sevi prettiesiska darbība, savukārt valsts nodevas maksājums par blakus sūdzības iesniegšanu ir ar likumu noteikts maksājums, tādejādi nevar tikt uzskatīta par prettiesisku darbību, līdz ar ko prasītājai radušies zaudējumi nav uzskatāmi par zaudējumiem, bet gan par procesuālo izdevumu savu tiesību īstenošanai likumā noteiktajā kārtībā. Tādējādi par nepamatotu ministrija uzskata arī prasītāja viedokli, ka valstij jāatlīdzina prasītājai izdevumi, jo prasītājas blakus sūdzība atzīta par pamatotu.

[5.3.] Tāpat nepamatots ir apelātora arguments, ka tiesai bija jāvēršas Satversmes tiesā, lai pārbaudītu, vai nepastāv kolīzija starp dažādu juridiskā spēka tiesību normām, jo, pirmkārt, prasītāja savā prasības pieteikumā uz tādu apstākli nebija norādījusi, nenorādot arī, kura piemērojamā tiesību norma neatbilst augstākā spēka juridiskā spēka tiesību normai, otrkārt, prasītājai nav tāda prasījuma tiesību vispārējās jurisdikcijas tiesā. Turklāt ja prasītāja uzskata, ka kāda uz prasītāju attiecināma tiesību norma aizskar tās pamattiesības, tad prasītājai saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 17.panta pirmās daļas 11.punktu pašai ir tiesības ar pieteikumu vērsties Satversmes tiesā.

[5.4.] Attiecībā uz prasītājas lūgumu izvērtēt jautājumu par papildsprieduma taisīšanu, norādīts, ka tiesa papildspriedumu var taisīt tikai par likumā noteiktiem jautājumiem, starp kuriem nav jautājuma par lietas dalībnieka paskaidrojumu adekvātumu.

[5.5.] Tiek norādīts, ka prasītājas prasījums lemt tiesai par tiesiskā regulējuma maiņas ierosināšanu neietilpst tiesas kompetencē, līdz ar ko arī prasījums tiesai lemt jautājumu par tiesiskā regulējuma maiņas ierosinājumu, nosakot, ka par blakus sūdzību būtu maksājama drošības nauda, nevis valsts nodeva uzskatāms par nepamatotu.

[6.] Apelācijas instances tiesas sēdē prasītājas SIA "Garantiju aģentūra" pilnvarotais pārstāvis zvērināts advokāts Normunds Šlitke prasību un apelācijas sūdzību uzturēja uz tajā norādītajiem argumentiem. Papildus lūdza tiesai iesniegt konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai par Civilprocesa likuma 34.panta piektās daļas neatbilstību Satversmei. Precizēja apelācijas sūdzībā izteikto lūgumu par papildsprieduma taisīšanu, lūdzot tiesu izvērtēt jautājumu par blakus lēmuma taisīšanu, par tiesiskā regulējuma maiņas ierosinājumu Saeimai, jautājumā par valsts nodevas aizstāšanu ar drošības naudu, iesniedzot blakus sūdzību par tiesas lēmumu.

[7.] Apelācijas instances tiesas sēdē atbildētājas Latvijas Republikas Tieslietu ministrijas pilnvarotais pārstāvis Gints Ručevskis prasību un apelācijas sūdzību neatzina, uzturēja iesniegtos paskaidrojumus.

Motīvu daļa

[8.] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 426.panta pirmo daļu, 430.panta trešo daļu apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības, sakarā ar apelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajā sūdzībā, un nepārbauda pirmās instances tiesas konstatētos faktus, ja tie nav apstrīdēti apelācijas sūdzībā.

[9.] Atbilstoši Civilprocesa likuma 426.panta pirmajai daļai apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību tādā

apjomā, kā lūgts šajā sūdzībā.

[10.] Konstatējot, ka apelātors pārsūdz pirmās instances tiesas spriedumu pilnā apjomā, Civillietu tiesas kolēģija izskata prasību pilnā apjomā.

[11.] Atbilstoši Civilprocesa likuma 430.panta trešajai daļai, fakti, kas konstatēti pirmās instances tiesā, apelācijas instances tiesā nav jāpārbauda, ja tie nav apstrīdēti apelācijas sūdzībā.

[12.] Pirmās instances tiesa ir konstatējusi un lietā nepastāv strīds, ka ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas tiesnese s 2015.gada 13.februāra lēmumu atteikts pieņemt maksātnespējīgās SIA "Garantiju aģentūra" administratores maza apmēra prasības pieteikumu pret /pers. D/.

[12.1.] Par minēto lēmumu maksātnespējīgās SIA "Garantiju aģentūra" administratore iesniedza blakus sūdzību, kas ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas tiesneses 2015.gada 3.marta lēmumu atstāta bez virzības, uzdodot prasītājai samaksāt par iesniegto blakus sūdzību valsts nodevu 28,46 *euro* apmērā (lietas 8.lapa). Tiesneses lēmums nebija pārsūdzams.

[12.2.] Lai nodrošinātu prasības pieņemšanu, maksātnespējīgās SIA "Garantiju aģentūra" administratore valsts nodevu samaksāja.

[12.3.] Ar Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģijas 2015.gada 6.maija lēmumu apmierināta maksātnespējīgās SIA "Garantiju aģentūra" administratores blakus sūdzība un atcelts Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas tiesnese 2015.gada 13.februāra lēmums.

[12.4.] Ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas tiesnese s 2015.gada 13.februāra lēmumu atteikts pieņemt maksātnespējīgās SIA "Garantiju aģentūra" administratores maza apmēra prasības pieteikumu pret /pers. E/.

[12.5.] Par minēto lēmumu maksātnespējīgās SIA "Garantiju aģentūra" administratore iesniedza blakus sūdzību, kas ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas tiesneses 2015.gada 3.marta lēmumu atstāta bez virzības, uzdodot prasītājai samaksāt par iesniegto blakus sūdzību valsts nodevu 28,46 *euro* apmērā (lietas 14.lapa). Tiesneses lēmums nebija pārsūdzams.

[12.6.] Lai nodrošinātu prasības pieņemšanu, maksātnespējīgās SIA "Garantiju aģentūra" administratore valsts nodevu samaksāja.

[12.7.] Ar Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģijas 2015.gada 27.aprīļa lēmumu apmierināta maksātnespējīgās SIA "Garantiju aģentūra" administratores blakus sūdzība un atcelts Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas tiesneses 2015.gada 13.februāra lēmums.

[13.] Ievērojot, ka pretēji Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas tiesnese s 2016.gada 3.marta lēmumos atzītajam, maksātnespējīgās SIA "Garantiju aģentūra" administratore, atbilstoši Civilprocesa likuma 43.panta pirmās daļas 10.punktam, iesniedzot blakus sūdzības par Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas tiesnese s 2015.gada 13.februāra lēmumiem bija atbrīvota no tiesas izdevumu samaksas valsts ienākumos, maksātnespējīgās "Garantiju aģentūra" iesniegusi prasību par zaudējumu atlīdzināšanu, kurus veido valsts nodeva, kas samaksāta par blakus sūdzībām, pārsūdzot Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas tiesneses 2015.gada 13.februāra lēmumus. Prasības pieteikums pamatots ar Satversmes 92.panta trešo teikumu un likuma "Par tiesu varu" 13.panta piekto daļu.

[13.1.] Civillietu tiesas kolēģija norāda, ka pamatlikums, kas regulē valsts nodevu jautājumus ir likums "Par nodokļiem un nodevām". Likums nosaka nodokļu un nodevu veidus un reglamentē nodokļu un nodevu noteikšanas kārtību, to iekasēšanu un piedziņu, nodokļu un nodevu maksātāju un nodokļu un nodevu administrācijas tiesības, pienākumus un atbildību (..).

[13.2.] Atbilstoši likuma "Par nodokļiem un nodevām" 1.panta otrajam punktam, valsts nodeva ir obligāts maksājums valsts budžetā vai šajā likumā noteiktajos gadījumos pašvaldības budžetā par valsts vai pašvaldības institūcijas veicamo darbību, kas izriet no šīs institūcijas funkcijām. Valsts nodevas mērķis ir personu darbību regulēšana (kontrolēšana, veicināšana, ierobežošana). Valsts nodevas apmērs nav tiešā veidā saistīts ar institūcijas veiktās darbības izmaksu segšanu.

[13.3.] Atbilstoši likuma "Par nodokļiem un nodevām" 5.pantam, nodokļu un nodevu likumu normu piemērošanas kārtību nosaka tikai konkrētie likumi vai Ministru kabineta noteikumi. Līdz ar to likumdevējs ir nepārprotami izšķīries par nodokļu un nodevu iekasēšanas un atmaksāšanas mehānismiem valstī.

[13.4.] *Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2015.gada 30.oktobra spriedumā lietā SKC-224/2015* atzīts, ka minētājās likuma normās likumdevējs ir skaidri noteicis gan valsts nodevas statusu, kas izslēdz valsts nodevas citādu kvalifikāciju (piemēram, par zaudējumiem), gan arī to, ka nodevu likumu normu piemērošanas kārtību nosaka tikai konkrētie likumi, un atkāpes no tajos stingri noteiktās kārtības nav pieļaujamas. Proti, jautājums par to, par kādiem pakalpojumiem un kādos gadījumos samaksāto valsts nodevu no valsts budžeta atmaksāt un kādos nē, ir likumdevēja kompetencē.

[14.1.] Savukārt Latvijas Republikas Augstākās tiesas *Senāta 2000. gada 11. oktobra spriedumu lietā Nr. SKC-466 un 2009. gada 21. janvāra spriedumu lietā Nr. SKC-6 atzīts, ka* jautājums par tiesāšanās izdevu atlīdzināšanu izšķirams saskaņā ar Civilprocesa normām, un materiālo tiesību normas nav piemērojamas.

[14.2.] Likuma "Par nodokļiem un nodevām" 11.panta pirmās daļas 4.punkts paredz, ka valsts nodevas tiek uzliktas tikai saskaņā ar likumiem: nodevas par darbību veikšanu tiesu iestādēs – Civilprocesa likums un Administratīvā procesa likums.

[14.3.] Līdz ar ko jautājumu par tiesas izdevumu piedziņu nevar izlemt jaunā tiesvedības procesā, prasību pamatojot ar materiālajām tiesību normām, jautājums par valsts nodevas atmaksāšanu izlemjams tikai tādā kārtībā un apmēros, kā to nosaka vispārējā likuma "Par nodokļiem un nodevām" VI nodaļā "Nodokļu (nodevu) aprēķināšana, iekasēšana un atmaksāšana" ietilpstošais 28.^{2} pants "Valsts nodevu atmaksāšana" un Civilprocesa likuma 37.pants "Valsts nodevas atmaksāšana".

Ņemot vērā minēto Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka prasība par zaudējumu piedziņu kuras priekšmets ir citā lietā samaksātā valsts nodeva ir nepamatota un ir noraidāma.

[14.4.] Likuma "Par nodokļiem un nodevām" 28.^{2} pantā noteikts, ka pārmaksātās vai nepareizi iemaksātās valsts nodevas summas atmaksā no valsts budžeta 15 dienu laikā pēc nodevu maksātāja pamatota iesnieguma iesniegšanas Valsts ieņēmumu dienestam. Iesniegumam pievieno tās personas rakstveida atzinumu, kura sniegusi pakalpojumu vai devusi nodrošinājumu, vai tiesas lēmumu, ja konkrētajos likumos vai Ministru kabineta noteikumos nav noteikts citādi.

[14.5.] Savukārt, Civilprocesa likuma 37.panta pirmās daļas 1.punkts noteic, ka samaksātā valsts nodeva atmaksājama pilnīgi vai daļēji, ja iemaksāta lielāka nodeva, nekā to nosaka likums.

Civillietu tiesas kolēģija konstatē, ka pamatojoties uz Civilprocesa likuma 43.panta pirmās daļas 10.punktu, maksātnespējīgai SIA "Garantiju aģentūra" nebija likumīga pamata maksāt valsts nodevu par blakus sūdzībām, kas tika iesniegtas par diviem 2015.gada 13.februāra Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas tiesneses lēmumiem, līdz ar to veiktie maksājum ir atzīstami par kļūdaini veiktajiem.

[14.5.1.] Juridiskajā literatūrā, komentējot Civilprocesa likuma 34.panta pirmās daļas 1.punktu norādīts, ka neatkarīgi no tā, vai nodeva pārmaksāta aritmētiskas kļūdas vai arī nepareizas likuma normas izpratnes dēļ, pats pārmaksāšanas fakts ir pietiekams iemesls pārmaksāšanas fakts ir pietiekams iemesls pārmaksātās valsts nodevas daļas atmaksāšanai. (..) Valsts nodevas pārmaksāšanai pielīdzina valsts nodevas kļūdainu samaksu gadījumos, kad tās maksātājs ir atbrīvots no tiesas izdevumiem (CPL 43.p.). *(skat. Civilprocesa likuma komentāri. I daļa (1.-28.nodaļa). Otrais papildinātais izdevums. Sagatavojis autoru kolektīvs. Prof. K.Torgāna zinātniskajā redakcijā. – Rīga:Tiesu namu aģentūra, 2016, 138.lpp.).*

[14.6.] Jautājums par valsts nodevas atmaksāšanu tiesa vai tiesnesis izskata tikai pēc nodevas maksātāja pieteikuma, kurš iesniedzams likumā

noteiktajā termiņā *(skat. Civilprocesa likuma komentāri. I daļa (1.-28.nodaļa). Otrais papildinātais izdevums. Sagatavojis autoru kolektīvs. Prof. K.Torgāna zinātniskajā redakcijā. – Rīga:Tiesu namu aģentūra, 2016, 137-138.lpp.).*

[14.7.] Ievērojot minēto, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka prasītājai, atbilstoši Civilprocesa likuma 37.panta pirmās daļas 1.punktam, ir tiesības iesniegt Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesā pieteikumu par kļūdaini samaksātās valsts nodevas atmaksāšanu par iesniegtajām blakus sūdzībām par Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas tiesnese s 2015.gada 13.februāra lēmumiem (lietas materiāls Nr.3-10/0063/5, 2015.g. un Nr.3-10/0060/5, 2015.g.).

[15.] Saskaņā ar likuma "Par valsts ieņēmuma dienestu" 2.punkta 9.daļu, nodokļu un nodevu atmaksu veic Valsts ieņēmuma dienests uz attiecīgās institūcijas lēmuma pamata.

[16.] Attiecībā par apelātora izteikto lūgumu, izvērtēt pamatu pieteikuma iesniegšanai Satversmes tiesā par Civilprocesa likuma 34.panta piektās daļas neatbilstību Satversmei, Civillietu tiesas kolēģija norāda, ka nav konstatēts pamats šāda pieteikuma iesniegšanai, turklāt jautājums par atšķirīga regulējuma maksājumiem par blakus sūdzību Administratīvā procesa likumā un Civilprocesā ir izvērtēts tiesas judikatūrā – Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2015.gada 30.oktobra spriedumā lietā SKC-224/2015, līdz ar ko prasītājai pastāv likumā noteiktās tiesības vērsties Satversmes tiesā.

[17.] Tāpat par nepamatotu Civillietu tiesas kolēģija atzīst lūgumu par blakus lēmuma pieņemšanu par tiesiskā regulējuma maiņas ierosinājumu (jautājumā par valsts nodevas aizstāšanu ar drošības naudu, iesniedzot blakus sūdzību par tiesas lēmumu).

[17.1.] Civilprocesa likuma 232.panta pirmā daļa noteic, ja, izskatot lietu, konstatēti apstākļi, kas liecina par iespējamu likuma pārkāpumu, tiesa ir tiesīga pieņemt blakus lēmumu, ko nosūta attiecīgajai iestādei.

[17.2.] Civillietu tiesas kolēģija norāda, ka valsts nodevas samaksa par blakus sūdzības iesniegšanu ir noteikta ar likumu un šī jautājuma pārvērtēšana neietilpst tiesas kompetencē, jo tikai likumdevējs var izlemt, vai maksājumam par blakus sūdzības izskatīšanu piešķirt valsts nodevas vai drošības nauda statusu, turklāt, kā norādīts juridiskajā literatūrā, komentējot Civilprocesa likuma 232.panta pirmo daļu, lēmuma pieņemšana ir tiesas tiesības un šāds lēmums tiek pieņemts pēc tiesas iniciatīvas *(sk. Civilprocesa likuma komentāri. I daļa (1.-28.nodaļa). Autoru kolektīvs. Prof. K.Torgāna zinātniskajā redakcijā. – Rīga, Tiesu namu aģentūra, 2016, 659.lpp.).* Turklāt, lietā nav konstatēti Civilprocesa likuma 34.panta piektās daļas pārkāpumi, kurus novēršana būtu Saeimas kompetencē.

[18.] Atbilstoši Civilprocesa likuma 42.panta otrajai daļai, ja prasību noraida, atstāj bez izskatīšanas vai ja prasītājs atsakās no prasības, tiesas izdevumi, kas nav samaksāti iepriekš, piespriežami no prasītāja valsts ienākumos.

[18.1.] Civilprocesa likuma 39.panta pirmās daļas 5.punkts noteic, ka ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi ir ar tiesas pavēstu un citu tiesas dokumentu piegādāšanu, izsniegšanu un tulkošanu saistītie izdevumi.

[18.2.] Civillietu tiesas kolēģija konstatē, ka saskaņā ar Uzņēmuma reģistrā pieejamo informāciju ar Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona tiesas 2015.gada 28.augusta lēmumu izbeigts maksātnespējīgās SIA „Garantiju aģentūra" maksātnespējas process, atjaunojot maksātnespējīgās SIA „Garantiju aģentūra" maksātspēju, līdz ar to no 2015.gada 28.augusta SIA "Garantiju aģentūra" nebauda Civilprocesa likuma 43.panta 10.punktā noteiktos atvieglojumus, proti, tiesības būt atbrīvotai no tiesas izdevumu samaksas valsts ienākumos.

[18.3.] Šajā gadījumā tiesa nav tiesīga lemt jautājumu par valsts nodevas samaksu par prasības pieteikuma iesniegšanu un ar lietas izskatīšanu saistīto izdevumu piedziņu no prasītājas līdz 2015.gada 28.augusta un šos izdevumus uzņemas valsts, savukārt pēc 2015.gada 28.augusta prasītājai iestājas ar lietas izskatīšanu saistīto izdevumu maksāšanas pienākums.

[18.4.] No lietas materiāliem izriet, ka kopējie ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi šajā lietā pēc 2015.gada 28.augusta kopā veido 11,80 *euro*, kuri, ņemot vērā Civilprocesa likuma 42.panta otrās daļas nosacījumus, piedzenami no prasītājas valsts ienākumos.

[19.] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 204.[1] pantu labprātīgas izpildes termiņš nosakāms 10 dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas. Šajā termiņā valsts labā piedzenamo tiesas izdevumu samaksu apliecinošs dokuments iesniedzams Rīgas apgabaltiesā.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 430., 432-434.pantiem, Civillietu tiesas kolēģija

nosprieda

SIA "Garantiju aģentūra" prasību pret Latvijas Republiku Tieslietu ministrijas personā par zaudējumu piedziņu noraidīt.

Piedzīt no SIA "Garantiju aģentūra", reģistrācijas Nr.40003156488, valsts labā ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 11,80 *euro* (vienpadsmit *euro*, astoņdesmit centi) apmērā.

Ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumu iemaksājami bankas kontā:

saņēmējs: Tiesu administrācija, NMR 90001672316,

saņēmēja iestāde: Valsts kase, BIC kods TRELLV22, konta Nr. LV51TREL2190458019000.

Iemaksas mērķis: 21499 ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi, kā arī dati lietas identificēšanai (fiziskai personai vārds un uzvārds, juridiskai personai nosaukums, reģistrācijas numurs, lietas numurs vai tml.).

Maksājumu apliecinošs dokuments par ar lietas izskatīšanu saistīto izdevumu iemaksu valsts ienākumos iesniedzams Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas kancelejā.

Spriedums izpildāms labprātīgi 10 dienu laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā 30 (trīsdesmit) dienu laikā no pilna sprieduma sastādīšanas dienas Augstākās tiesas Civillietu departamentā, iesniedzot kasācijas sūdzību Rīgas apgabaltiesā.

Pilns spriedums sastādīts 2016.gada 10.oktobrī.

Tiesnese S. Beļajeva

Tiesnese L. Pliča